

44.

FESTIVAL BORŠTNIKOVO SREČANJE
BORŠTNIK THEATRE FESTIVAL
 16.–25. OKTOBER / OCTOBER 2009

Refleksija

Kako naprej?

Nova gripa, nove bolezni in diagnoze so zajele tudi gledališče. Padla je prva žrtev in verjetno ne zadnja. Slovensko stalno gledališče Trst je zaprlo svoja vrata. Naš kulturni prostor se krči. Izgubljammo narodno gledališče, ki nas povezuje z ljudmi izven matične države in opozarja na našo kulturno dediščino.

Prav zaradi tega je v soboto potekalo solidarno srečanje slovenskih igralcev s kolegi iz Trsta, kjer so govorniki prosili, zahtevali in nam dopovedovali, kako pomembno je gledališče. V polprazni dvorani, v kateri je bila le peščica mladih, ki smo skupaj z ostalimi poslušali zahteve ter prošnje govorcev. Z vsakim aplavzom smo podprli besede in misli. Pa vendar je njihova sobotna tekmovalna predstava ostala izgubljena v zraku. Nismo je videli. Vse, kar je od ostalo od predstave in gledališča Trst, je bil klobuk, ki je romal iz rok na glave in spet v roke ter s tem opozarjal na neprijeten položaj ustvarjalcev, ki so tako v umetniški kot v socialni stiski. Čeprav so si v zgodovini že izborili svoj status, sedaj izgleda, kot da ponovno izgubljajo bitko, pa vendar so se še vedno pripravljene boriti. Tudi mi moramo stopiti z njimi v ta boj. Vsi govorniki so apelirali svoje govore na nas, da bi prebudili naše zavedanje o pomembnosti gledališča tudi izven zarisanih mej Slovenije. Aleš Valič je povzel besede ministrice za kulturo, ki je poudarila, da zvonjenje v gledališču Trst opozarja tudi na druga naša gledališča, ki prav tako niso v rožnatih položajih.

Živimo v svetu, kjer smo ljudje odvisni od materialnih dobrin in sredstev. Brez tega težko naredimo karkoli. Ujeti smo v ta potrošniški krog. Gledališče ni izjema, za svoje delovanje potrebuje sredstva, ki jih sedaj primanjkuje. Naj gredo ustvarjalci v Trstu na cesto in prosjačijo.

So besede dovolj?
 Bodo prišla dejanja? TK

Pokrovitelji

Hvala!

Osmišljevanje smisla

Letošnje tradicionalno mariborsko srečanje gledaliških sladokuscev premika meje doslej precej enako značnega in ustaljenega koncepta. Festival zadobiva širšo razsežnost – poleg (selekcioniiranih) slovenskih predstav preteklega sezone Borštnik letos odpira vrata tudi tujim ustvarjalcem. Novo vodstvo si je na že tako (predvsem organizacijsko) preobremenjena ramena zadalo medkulturni dialog z državami bivše Juge. Vendar premišljena in natančno dodelana struktura letošnjega srečanja lahko prestopi mejo med nekoč in zdaj ter festival strukturira po svežih »smernicah«.

Začetni koraki po že narejeni poti zahtevajo toliko večjo pazljivost pri iskanju (v tem prostoru) še ne uporabljenih postopkov in idej. Z novimi ljudmi pa vedno pride val svežine in od energije prekipevajočih zamisli, katerih cilj je več kot štiri desetletja trajajoč program reorganizirati v prav tako celovito entiteto. Del na novo strukturirane zgradbe predstavlja tudi bilten, ki je nekakšen resumé celotnega festivalskega dogajanja; z različnimi žanrskimi postopki gledalca/bralca približa gledališko umetnost, njene oblikovalce ter nenazadnje – opozori na pestri ob festivalski vrvež kulturnih prireditev. Oblikovalci lista pred vami – kot voajerji na preži – iščemo nove besede za stare pomene, privlačno, a ne trivialno beležimo gledališke in nasploh kulturne zanimivosti. Pišemo zase in za vas. Četudi novosti prinašajo simpatično zmedenost z ene in druge strani, že majhna mera potrpežljivosti obrodi več kot le vzajemno sodelovanje. Pokaže smisel ustvarjanja in spremljanja umetnosti; eksplicitno udejstvovanje obeh polov – bodisi aktivno spremljanje v avditoriju, kar se je zgodilo v soboto na solidarnem dogodku Slovensko stalno gledališče Trst v zraku, bodisi aktivno beleženje vseh misli in idej ustvarjalcev Biltena – potrjuje, da se je »iti umetnost« še vedno zaželeno. In nujno! Krik slovenskih gledališnikov v Trstu je krik vseh nas, ki smo v vpeti v ciklus realnosti in iluzij, igranja in resničnosti, da se zbudimo iz morda navideznega mirnega spanja ter aktivno posežemo v srž problema. V iskanju novih postopkov, kot to počnejo v pisarni Festivala Borštnikovega srečanja, se lahko začrta pot, s katere ne bomo, Pozejdonovim ukanam navkljub, nikoli skrenili.

Anita Volčanjšek
 študentka AGRFT

CITAT

"Pišemo zase in za vas."

Ajshil Oresteja

O čem molčiš

Nocoj se bo v tekmovalnem programu še v drugo predstavila SNG Drama Ljubljana, tokrat z Ajshilovo tragedijo *Oresteja* v sodobnem prevodu Marka Marinčiča ter režiji Jerneja Lorencija. Antična *Oresteja*, edina ohranjena starogrška trilogija, je doslej na slovenskih odrih zaživel v Korunovi uprizoritvi leta 1968 na odru SNG Drama Ljubljana (lansko leto je bil na Festivalu BS predstavljen zbornik ob 40-letnici predstave) ter Magellijevi leta 1983 v Drami SNG Maribor. Lorenci se s preizkušeno ekipo sodelavcev, dramaturgoma Pop Tasičem in Valentijem, skladateljem Rožmanom, scenografom Hojnikom in kostumografino Radulovičevno, spopade z večnim in dialektičnim odnosom do svetega, se posledično dotakne vprašanja o občečloveških vrednotah in tako razpira tudi univerzalni problem človeškega bivanja. Od družinskih vezi preko državne ureditve do božje kozmičnosti in nekonsistentnosti

teh sistemov teče nit predstave. Spremljamo intimno zgodbo mladega Oresta z jasno razčlenjeno in usodno določujočo preteklostjo njegove rodbine, ki jo spoznamo v prvem delu. Praktično ni hudodelstva, ki ga njegovi predniki ne bi zagrešili; od umora v sorodstvu do krvoskrunstva in kanibalskih pojedin. Gre za obnavljajoče, neizprosno rodbinsko prekletstvo, v katerega smrtonosni tok v drugem delu z umorom matere Klitajmestre stopi tudi Orest, čeprav po božjem, Apolonovem ukazu maščuje umor očeta Agamemnona, ki ga je zagrešila njegova mati. Krvava družinska drama pa se v tretjem delu prevesi v politično (celo državotvorno) dramo, ki je Ajshilu služila za »poetično« obrazložitev demokratično urejene »moškega kluba« Aten. Znajde se pred sodiščem, kjer postane točka spora med bogovi; med patriarhalnima Apolonom in Ateno ter matriarhalnimi Erinijami, v kateri slednje pogorijo.

Meje človekovega delovanja pa se prestavijo v roke sodnikov, ki postanejo najvišja instanca urejanja življenja. Dedno prekletstvo in krvno maščevanje je ukinjeno, vzpostavi se sodni pregon zločina, umor pa postane pravni problem. Konec tragedije je spraven, saj glorificira človekovo »svobodo« in patriarhalno ureditev družbe, ki se uveljavi v civilizacijskih oblikah družbe vse do danes. Pa je konec res srečen? Kaj Orest sanja danes? Orest je prvi primer zglednega, razumskega umerjenega državljanca, odrezan od svoje družine in preteklosti, čutnosti in iracionalnosti postane državljan, vladar, vojak ... Njegova (samo) izločenost je tisti položaj, ki nas v svoji univerzalnosti nagovarja še danes, saj se občutje svetega vedno oblikuje in izgublja, obratno sorazmerno pa se področje ontološko neopredeljivega, profanega sveta vedno bolj razširja. NK

CITAT

Zbor: "Nepremagljivo, neukročeno, nepokorjeno sveto spoštovanje, ki je prej prešinjalo posluš in mišljenje ljudstva, je daleč proč. Morda se kdo boji. Uspeh je smrtnim bog in več kot bog."

Ajshil

90
MARIBOR
 SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE
 SLOVENE NATIONAL THEATRE

FESTIVAL BORŠTNIKOVO SREČANJE
BORŠTNIK THEATRE FESTIVAL

Kdo je kaj na Festivalu BS

Danilo Rošker, direktor SNG Maribor
 Alja Predan, vodja Festivala BS
 Vili Ravnjak, umetniški vodja
 Drame SNG Maribor
 Drago Prosnik, vodja tehnike SNG Maribor

Tone Partljič, predsednik Sveta Festivala BS
 Lidija Koren, izvršna producentka Festivala BS
 Alan Kavčič, odnosi z javnostmi
 Ksenija Repina, urednica publikacij Festivala BS
 Darko Stankar, tehnični vodja
 Ivan Vinovrški, fotograf Festivala BS
 Franci Rajh, arhivar Festivala BS

Selektorica programa 44. Festivala BS
 dr. Barbara Orel

Strokovna srečanja
 Jernej Novak
 Voditelja pogovorov o predstavah
 Jaroslav Skrušnjin in Jernej Novak

Strokovna žirija 44. Festivala BS
 dr. Blaž Lukan, Mario Brandolin,
 Gregor Butala, mag. Mojca Jan Zoran,
 dr. Maja Haderlap

Žirija za Borštnikovo prstan
 Tone Partljič, Rapa Šuklje, Peter Ternovšek

Blagajna SNG Maribor
 Odprta od ponedeljka do petka
 od 10.00 do 13.00 in od 17.00 do 19.30,
 v soboto od 10.00 do 13.00
 in vse dni uro pred predstavo.
 Več informacij na www.borstnikovo.si

Bilten – interni informator Festivala BS
 Urednica: Ksenija Repina
 Pomočnica urednice: Eva Mahkovic
 Uredništvo – študentke AGRFT: Urša Adamič, Tereza Gregorič, Vesna Hauschild,
 Nuša Komplet, Tea Kovše, Eva Kraševc,
 Nika Leskovšek, Eva Mahkovic,
 Kaja Pregrat, Anita Volčanjšek
 Oblikovanje: Danijela Grgič
 Stavak: Sašo Potočki
 Tisk: Dravske tiskarne Maribor
 Naklada: 200 izvodov
 Maribor, oktober 2009

